Hoofdpuntenverslag

Zevende Klankbordgroep methodebesluiten 2017 e.v. (regionale netbeheerders, TenneT en GTS)

d.d. 23 november 2015, te Den Haag

Dit hoofdpuntenverslag dient gelezen te worden in combinatie met de bijbehorende agendastukken.

Aanwezigen:

Partij	**Persoon**
DNWB	C. Jobse
Duurzame Energie Koepel	M. van Eijkelenburg
Endinet	J. Schepens
Energie Nederland	H-B. Schurink
Enexis	G. de Jaeger D. Verreth
FME-CWM	C. Droste M. Kerssen
GTS	L. de Ruiter – Kortleve M. de Haan M. Holwerda A. Wesseling
Liander	E. Hooykaas B. Witjes
Netbeheer Nederland	H-P. Oskam A. Jongbloed
Rendo	N. Grondsma
Stedin	D. Duisenberg Y. Peters
TenneT	J-P. Dijckmans Y. Gremmen D. Abdoelkariem F. Woessink
VEMW	J. van de Worp D. Meuzelaar
VGN	I. Anemaet H. Halsema
Westland	A. van Scheijndel
ACM	J. de Maa (vz) P. Adriaansen P. van Asperen K. Bouwens B. de Groot E. Kahl V. Koura V. van Langen G. Moelker B. van der Meulen M. Odijk S. Papilaja B. Postema Karin Schuiling L. Spee M. Vermeulen B. de Wildt M. van der Zande P. Zuiderwijk

Agenda:

1. Opening
2. Agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten
3. STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit
4. Kostenbasis
5. Rondvraag voor de pauze
6. Netverliezen RNB's gas
7. Statische efficiëntie GTS | Benchmark
8. Regulering van aansluiting gas
9. Rondvraag en afsluiting

1. Opening[1]

Er is een extra klankbordgroep op vrijdag 11 december.
ACM gaat in op het onderwerp lengte van de reguleringsperiode dat op 8 september aan bod is gekomen. Er is aan de KBG na afloop gevraagd bij welke onderwerpen flexibiliteit nodig is. De reacties hebben niet geleid tot een wijziging van het voornemen van ACM om de lengte van de periode op 5 jaar vast te stellen. Wel zal ACM eventueel op onderdelen rekening houden met: (i) de ontwikkeling op de gasmarkt naar aanleiding van systeemomkering, (ii) precariolasten en (iii) decentrale invoeding, indien aangetoond wordt dat zich hier een materieel effect voor zal doen.

- GTS wil graag nader reageren op dit onderwerp per e-mail of schriftelijk. Dit onderwerp raakt aan de discussie over de kostenbasis.
- EnergieNederland vraagt zich af hoe de flexibiliteit ten aanzien van de ontwikkelingen op de gasmarkt werkt.
- Duurzame energiekoepel onderstreept het belang van een korte reguleringsperiode. Bij een te lange periode worden innovatieve ontwikkelingen belemmerd.
- Liander merkt op dat een periode van 5 jaar sterk gaat afwijken van de werkelijkheid. 5 jaar voorfinancieren is lang. Belangrijk is dat duurzaamheid goed is verankerd.
- Netbeheer Nederland verzoekt ACM om de nadere afwegingen om vast te houden aan 5 jaar te delen met de KBG.
- GTS constateert dat de wens om een korte reguleringsperiode breed wordt gedragen.
- Liander verzoekt om het onderwerp lengte reguleringsperiode nogmaals op de agenda te zetten. Op 8 september waren niet alle partijen goed vertegenwoordigd.

Afspraak:

- ACM komt op het onderwerp flexibiliteit ten aanzien van de ontwikkelingen op de gasmarkt nog terug.

ACM vat samen dat er een brede wens is voor een korte reguleringsperiode en dat de klankbordgroepleden verzoeken dat ACM de motivering om te kiezen voor een periode van 5 jaar deelt met de leden. Op dat verzoek komt ACM terug.

2. Agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten[2]

- GTS verzoekt om de agenda eerder te ontvangen dan een week van tevoren, met het oog op de voorbereiding van de bijeenkomst. Netbeheer Nederland wijst er op dat van de vier aangekondigde onderwerpen slechts twee daadwerkelijk op de agenda zijn gezet. Dit maakt voorbereiding van de bijeenkomst lastig.
- Liander zou graag bij elke bijeenkomst STROOM op de agenda willen hebben.

ACM geeft aan dat het onderwerp STROOM wat haar betreft voldoende gedekt is in diverse andere onderwerpen en verzoekt kbg-leden om het te laten weten als zij STROOM-onderwerpen missen op de agenda van de kbg.

- GTS en TenneT verzoeken om Inkoopkosten energie & vermogen nogmaals te agenderen.

[1] Zie pagina 9, 10 en 11 in dit verslag, opmerkingen Endinet, GTS en Liander bij dit agendapunt
[2] Zie pagina 9, 10 en 11 in dit verslag, opmerkingen Endinet en GTS bij dit agendapunt

3. STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit[3]

ACM stelt de vraag wat voor zaken/onderwerpen de klankbordgroepleden zien die ACM in de methodebesluiten zou kunnen vastleggen, naast de wijze van vaststelling van de verwachte efficiënte kosten?

- TenneT noemt de bijzondere taken die zij eerder heeft gepresenteerd. Als voorbeeld noemt TenneT verkabeling: hoe is ACM van plan daar in een toekomstige benchmark rekening mee te houden? TenneT vindt het wenselijk dat de problematiek wordt gesignaleerd. Volgens TenneT biedt Stroom meer ruimte om vooruit te kijken.
- VEMW merkt op dat zaken dan wel concreet gemaakt moeten worden en is geen voorstander van open eindjes in de methode. VEMW heeft nu niets concreets kunnen bedenken.
- Liander merkt op dat van de aangekondigde nacalculaties ook de wijze waarop dat gebeurt opgenomen moet worden.
- Duurzame Energiekoepel ziet een relatie met inpassing van duurzaam en experimenten / tijdelijke taken. Afgevraagd kan worden wanneer die moeten worden geïmplementeerd in de methode. Effecten zouden eerder in de methodebesluiten opgenomen kunnen worden, er is behoefte aan flexibiliteit.

ACM stelt vervolgens de vraag in welk besluit (methodebesluit of inkomstenbesluit) ACM zou moeten vaststellen wat de verwachte efficiënte kosten per systeembeheerder zijn?

- GTS ziet bij voorkeur in het methodebesluit de wijze waarop iets wordt bepaald (als kader) en het inkomstenbesluit als getalsmatige uitwerking.
- TenneT vraagt zich af wat ACM dan met de WACC doet. Gaat het bij een update enkel om de data of bijvoorbeeld ook over representativiteit van de meetjaren?
- Netbeheer Nederland wil graag werkafspraken over wat er wordt geüpdatet. De peergroup samenstelling in de WACC zou bijvoorbeeld iets zijn voor de methode. Als die echter ook wordt geüpdatet zou dat helder moeten zijn in de methodetekst. Het gaat hen om helderheid verschaffen hierover.
- Liander merkt op dat er geen discussie meer moet zijn in het inkomstenbesluit over hoe een update werkt: helder moet zijn of het om update van getallen van bijvoorbeeld de peergroup gaat of ook de peergroup zelf. Aanpassing van de methode kunnen alleen in de methode. Dus na 3 jaar geen update over de toets op representativiteit meetjaren.

ACM presenteert vervolgens de tabel met wat er in Stroom staat over dit onderwerp. Op de vraag waarom er niets bij afschrijvingen staat is het antwoord omdat daar niets over in Stroom staat.

- Energie Nederland merkt op dat bij een 5 jarige periode de facto niet uitmaakt waar vaststelling van parameters plaatsvindt. Als de periode 5 jaar is, is er ook geen update.
- GTS merkt op dat de juridische procedures verschillen. Het overleg in deze klankbordgroep betreft formeel alleen de methode, en niet het inkomstenbesluit. Verder is er sprake van rechtstreeks beroep bij het methodebesluit. Het is dus van belang waar een parameter wordt vastgesteld. GTS heeft behoefte aan een totaaloverzicht van alle parameters, ook als daar niets over in Stroom staat. Verder merkt GTS op zich niet te herkennen in het niet van toepassing meer zijn van Begininkomsten, Eindinkomsten en de x-factor/doelmatigheidskorting en verwijst naar haar eerdere inbreng richting ACM. Tot slot hoeft de tabel niet generiek te zijn voor alle categorieën netbeheerders. Er kunnen afwijkingen nodig zijn, bijvoorbeeld als het gaat om rekenvolumina. GTS verzoekt een tabel met meer uitwerking en die voor te leggen aan de klankbordgroepleden.
- Stedin merkt op dat de tabel vrij abstract is en zij behoefte heeft aan meer uitwerking.
- Liander merkt op dat de keuze robuust moet zijn voor de lengte van de periode. De uiteindelijke lengte van de periode zou voor de discussie niet uit moeten maken. Op de vraag van Liander wat met ‘deels’ wordt bedoeld bij nacalculaties antwoordt ACM dat het gaat om ‘sommige’:

[3] Zie pagina 9, 10, 11 en 12 in dit verslag, opmerkingen Endinet, Enexis, GTS en Liander bij dit agendapunt

sommige nacalculaties zijn verplicht en worden net als voorgenomen nacalculaties in het methodebesluit opgenomen. Daarnaast is er ook een bevoegdheid om in het tarievenbesluit alsnog bepaalde nacalculaties op te nemen.

- TenneT merkt op dat de kostenbasis nog ontbreekt bij de updates. Die zou ook geüpdatet moeten worden. Dus als de laatste drie jaar als kostenbasis geldt schuiven die op bij een update. ACM bevestigt dit.
- VEMW vat samen dat de methode dus om de formules gaat en het inkomstenbesluit om de getallen. ACM bevestigt dat dit de regel is.

4.Kostenbasis [4]

ACM verwijst naar de rondgestuurde notitie. ACM geeft aan dat zij op basis van de notitie geen verandering voor de regionale netbeheerders beoogt. Het voorstel is om voor de regionale netbeheerders alle kosten over drie jaar te middelen. Voor de landelijke netbeheerders geldt in beginsel dezelfde lijn. Daarom middelt ACM ook de operationele kosten over drie jaar. Voor de kapitaalkosten van landelijke netbeheerders ziet ACM reden om af te wijken en alleen het laatste jaar te hanteren. Voor netverliezen gas voor de regionale netbeheerders volgt een specifieke inschatting, omdat gerealiseerde kostengegevens over 2013 t/m 2015 ontbreken. Voor de kwaliteitsconversie voor GTS bekijkt ACM of een uitzondering nodig is als er meer duidelijkheid is over een besluit van de Minister.

- Energie Nederland vraagt of een kostenbasis van drie jaren tot stabielere tarieven leidt. ACM stelt dat de lengte van de reguleringsperiode bepalend is voor stabiele tarieven. De keuze voor de jaren in de kostenbasis bepaalt vooral de hoogte van de tarieven. Door meer jaren te betrekken dan één jaar wordt voorkomen dat incidenten een groot effect hebben op de hoogte van de tarieven.
- GTS stelt dat zij in staat moet worden geacht om haar efficiënte kosten binnen de reguleringsperiode terug te verdienen. Een goede schatting van de verwachte efficiënte kosten vereist volgens GTS een breder blikveld dan een schatting gebaseerd op in het verleden gerealiseerde kosten. GTS zet vraagtekens bij de representativiteit van kostengegevens over het jaar 2013 om de inkomsten voor 2021 te bepalen. Middelen van OPEX maar een kostenbasis van één jaar voor CAPEX leidt volgens GTS tot een bias. ACM acht de gerealiseerde kosten uit het verleden de beste schatter voor de toekomst. ACM stelt dat de wet een vijfjarige reguleringsperiode toestaat en daarmee ook een schatting van de efficiënte kosten over vijf jaar.
- Netbeheerders geven aan dat het meest recente jaar het meest representatief is. GTS geeft aan dat de belemmering van de doelmatigheidsprikkel wordt tegengegaan wanneer een benchmark wordt uitgevoerd. ACM benadrukt dat dit alleen zo is wanneer de benchmark hetzelfde meetjaar heeft als de kostenbasis. ACM geeft aan diverse verschillende wenselijke eigenschappen af te wegen.
- GTS vindt aanpassingen nodig indien er een trend is in het kostenniveau of als er sprake is van een *system change*. GTS licht toe dat wijzigingen van het gassysteem tot andere toekomstige kosten leiden. Datzelfde geldt voor de pensioenkosten van GTS. Tot slot ziet GTS een toename van de vervangingsinvesteringen. GTS becijfert dat het in de reguleringsperiode 500 miljoen euro te weinig aan inkomsten zal ontvangen.
- VEMW, Energie Nederland en de Duurzame Energiekoepel delen het standpunt van ACM dat voor kwaliteitsconversie gewacht moet worden op een besluit van de Minister en dat de pensioenkosten van GTS geen uitzondering zijn op het uitgangspunt om over drie jaar te middelen.
- Liander ziet mogelijkheden om bij de regionale netbeheerders uitzonderingen te maken en op die manier tot een betere schatting te komen. Liander stelt dat ook voor de kapitaalkosten bij regionale netbeheerders een kostenbasis van één jaar mogelijk is. Liander merkt op dat er binnen de inkoopkosten transport alleen in 2015 kosten van systeemdiensten zijn opgenomen. Liander merkt op dat middelen van kosten zoals de inkoopkosten energie wel makkelijk is maar niet per definitie tot de beste schatter leidt.

[4] Zie pagina 9, 10, 11 en 12 in dit verslag, opmerkingen Endinet, GTS en Liander bij dit agendapunt

- ACM licht toe dat er voor TenneT een wijziging is in de wijze waarop de inschatting van de systeemtaken plaatsvindt. De kosten voor de systeemtaken van TenneT worden nu op basis van een T-2 budget vergoed. Nu is dat mogelijk, omdat voor de systeemtaak geen x-factor geldt. ACM ziet die mogelijkheid onder STROOM niet meer, omdat nu vooraf voor alle jaren van de reguleringsperiode het niveau van inkomsten moet worden vastgesteld. Eventuele nacalculatie ervan is een ander onderwerp dan de kostenbasis. Discussie hierover wordt gevoerd als onderdeel van de discussies over inkoop E&V en marktfacilitering. TenneT stelt de keuze voor de kostenbasis niet los te kunnen zien van nacalculatie.

Afspraak:
- GTS stuurt een schriftelijke reactie, inclusief de becijfering van de genoemde 500 miljoen euro aan inkomsten die GTS mist wanneer het voorstel van ACM wordt vastgesteld.

5.Rondvraag voor de pauze
Geen vragen.

6. Netverliezen RNB's gas[5]
ACM verzoekt Netbeheer Nederland toe te lichten wat de status is van de codewijziging die plaats moet vinden voor netverliezen gas.
- Netbeheer Nederland geeft aan dat er binnen de NEDU afspraken worden gemaakt over hoe de marktprocessen moeten verlopen. Netverliezen gas is een van die marktprocessen. Het codewijzigingsvoorstel is nu af en ligt bij de NEDU, zodat er over gestemd kan worden. Netbeheer Nederland verwacht het codewijzigingsvoorstel dan eind januari of begin februari aan ACM toe te sturen. In het codevoorstel is bepaald dat de inkoop van netverliezen bepaald zal worden op de drie recente jaren.

ACM vraagt of de klankbordgroep andere kosten van netverliezen ziet, die niet opgenomen zijn in de opdracht aan de consultant voor het onderzoek naar de kosten van netverliezen gas.
- Westland noemt dat het verschil in reconciliatie en allocatie eerder geen onderdeel was van het onderzoek en dat dat een nieuwe toevoeging is. ACM geeft aan dat het de kosten van reconciliatie en allocatie bij de bepaling van de balanceringskosten betreffen. Deze kostenpost was ook in de methodebesluiten 2014-2016 al onderdeel van de kostenschatting.
- VEMW vraagt of de data die de NEDU gebruikt dezelfde data zijn die de consultant gaat gebruiken. ACM antwoordt dat dit twee verschillende zaken zijn. De data van de NEDU bepalen hoe zij gaan inkopen en wij hebben data nodig voor in de methodebesluiten.
- Liander noemt dat om een efficiëntieprikkel te kunnen geven er wel een goede schatting moet zijn. Dat is in het geval van netverliezen moeilijk, want er zijn geen historische data en daardoor is de schatting van de consultant niet betrouwbaar. De kosten van netverliezen worden zo te laag ingeschat. ACM is van mening dat de kosten wel op een juiste manier zijn ingeschat door Kyos/Redpoint, waarbij er gebruik is gemaakt van historische gegevens zoals het netverliespercentage en de marktprijzen.

ACM vraagt de klankbordgroep welke andere eventuele correcties, behalve de correctie voor het verschil in netverlies tussen telemetrieverbruikers en profielverbruikers, kunnen leiden tot een betere dekking van eventuele kostenverschillen tussen de netbeheerders.
- Liander vraagt of de gedifferentieerde wegingsfactor op eenzelfde manier berekend zal worden als in de vorige methodebesluiten. ACM bevestigt dit.
- Westland stelt voor om in een expertgroep verder te praten over dit punt. Op deze manier kunnen de kosten van netverliezen vergelijkbaar worden gemaakt tussen de netbeheerders voordat deze in de maatstaf komen.

[5] Zie pagina 12 in dit verslag, opmerking Liander bij dit agendapunt

Afspraak

- ACM stelt voor een expertgroep te organiseren op 14 december.

ACM vraagt wat de klankbordgroep vindt van het voorstel om de kosten van netverliezen via de maatstaf te vergoeden. Gevraagd wordt of er nieuwe argumenten zijn ten opzichte van de argumenten die tijdens het proces van de vorige methodebesluiten zijn aangedragen.

- Liander geeft aan dat er een verschil is tussen structureel nacalculeren en eenmalig nacalculeren. Liander stelt voor om gezien het ontbreken van historische data, gedurende de komende reguleringsperiode de netverliezen na te calculeren. De prikkel blijft in dit geval wel, want er kan worden nagecalculeerd op sectorniveau.
- Energie Nederland noemt dat bij nacalculaties de kosten voor de afnemer wel omhoog kunnen gaan en vraagt wanneer dit dan bekend wordt. Liander antwoordt hierop dat de correctie ook kan betekenen dat er een bedrag in mindering wordt gebracht op de kosten, dus dat de kosten voor de afnemer ook lager kunnen uitvallen. Nacalculaties vinden plaats wanneer de data over een jaar beschikbaar zijn. Normaal betekent dit dat er twee jaar later wordt nagecalculeerd.

7. Statische efficiëntie GTS | Benchmark[6]

Landspecifieke kenmerken en niet-beïnvloedbare kosten

ACM vraagt een reactie van de leden van de klankbordgroep op haar voorstel ten aanzien van landspecifieke kenmerken en niet-beïnvloedbare kosten.

- VGN haalt uit de presentatie dat vanwege verschillen door landspecifieke kenmerken, bij pensioenen en voor kwaliteitsconversie, de efficiëntie niet meteen vergelijkbaar is tussen GTS en Duitse TSO's. VGN vraagt zich, met name voor kwaliteitsconversie, af of dit ook betekent dat de efficiëntie voor deze kosten niet wordt vastgesteld.

ACM antwoordt dat dit afhankelijk is van de scope van de benchmark. Er zijn geen voornemens tot een vergelijking anders dan in de benchmark gebeurt.

- VEMW merkt op dat met deze benchmark de efficiëntie van investeringen achteraf wordt vastgesteld, maar deze investeringen dan wel al in de kostenbasis zijn opgenomen. Bij sommige investeringen zou je vooraf al kunnen bedenken dat het niet de meest efficiënte oplossing vormt, bijvoorbeeld de bouw van nieuwe stikstofinstallaties ten behoeve van kwaliteitsconversie.

ACM geeft aan dat in geval van kwaliteitsconversie het een Rijkscoördinatieregeling betreft waarbij het de rol van het Ministerie is om de geplande investering te toetsen op nut en noodzaak. ACM toetst daarna op doelmatigheid van de werkelijke investering voordat deze in de kostenbasis komt. Dit gebeurt buiten de benchmark.

- TenneT vraagt wat er gebeurt met kosten die niet-beïnvloedbaar zijn maar ook niet landspecifiek.

ACM antwoordt dat voor een goede vergelijking tussen GTS en Duitse TSO's in de benchmark gecorrigeerd wordt voor kosten gerelateerd aan landspecifieke kenmerken zoals in Stroom bedoeld. Daarbij gaat het om de vergelijkbaarheid, dit blijkt ook uit de Memorie van toelichting. ACM geeft aan ook geen kosten te kunnen bedenken die niet beïnvloedbaar zijn en niet landspecifiek.

- TenneT noemt voorbeeld van inkoop energie en vermogen. TenneT zegt dat non-controllables ook in het onderzoeksrapport worden genoemd.

ACM antwoordt dat dit kosten aan Duitse kant betreft die door de wet aldaar als dusdanig benoemd zijn. In de benchmark wordt dit gecorrigeerd door deze kosten weer bij de kostenbasis van de Duitse

[6] Zie pagina 11 in dit verslag, opmerking GTS bij dit agendapunt

TSO's op te tellen.

- TenneT zegt dat in Stroom al belasting genoemd wordt en dat het aan ACM is om dit verder aan te vullen.

ACM vraagt om voorbeelden toe te sturen van niet-beïnvloedbare kosten die niet tevens landspecifiek zijn.

- TenneT stelt dat een vergelijking met de ORV bepaling bij RNB's hier niet opgaat.
- VEMW signaleert dat er altijd verschillen zullen blijven, maar dat dat nog niet betekent dat de basis om te benchmarken wegvalt. Het is belangrijk dat efficiëntie gemeten wordt, als niet met de benchmark hoe dan wel?
- TenneT geeft aan een benchmark dermate abstract instrument te vinden dat ze niet weet waar een uitkomst die afhankelijk is van de gekozen modelparameters eigenlijk over gaat.

Correctie
ACM vraagt een reactie van de leden van de klankbordgroep op de wijze waarop ze rekening houdt met landspecifieke kenmerken (door de extra kosten uit de scope te halen).
- TenneT en GTS geven aan dat het buiten beschouwing laten van alleen de extra kosten in lijn is met de huidige aanpak en zijn het eens met deze aanpak.

Splitsing
ACM vraagt een reactie van de leden van de klankbordgroep op haar voornemen om, als GGS wordt aangewezen als transmissiesysteembeheerder, de benchmarkstudie te gebruiken in de inkomstenbesluiten van beide TSB's.
- VEMW vindt het een prima voornemen van ACM om de uitkomst van de benchmark waarin GTS als één netbeheerder is opgenomen toe te passen op beide gas TSO's na de splitsing. VEMW merkt op nog geen visie te hebben vernomen waarom deze splitsing zou moeten plaatsvinden. Op dit vlak bestaat weinig transparantie. Welk voordeel hebben klanten bij de splitsing van GTS?
- GTS geeft in reactie op de vraag van VEMW aan dat de netten een andere rol gaan vervullen in de toekomst. Dat tarieven kostenreflectief blijven voor de verschillende groepen gebruikers is dan beter geborgd als de netten gesplitst zijn.

ACM merkt op indicaties te hebben dat de reden voor splitsing gelegen is in de benchmark, GTS verwacht namelijk gesplitst beter uit de benchmark te komen dan als geïntegreerd bedrijf.

- VEMW vraagt zich af waarom dan wel een splitsing bij GTS aanstaande is en nooit bij TenneT heeft plaatsgevonden. VEMW is ook benieuwd aan wie de efficiëntiewinst van de gesplitste netbeheerder dan gaat toekomen, afnemers of aandeelhouders? Kijkend naar Europa is deze splitsing des te opmerkelijker omdat daar een tegenovergestelde trend zichtbaar is, namelijk een consolidatie van DSO's. Daarnaast begrijpt VEMW niet waarom klanten pas geïnformeerd zijn op moment dat plannen voor splitsing al in vergevorderd stadium waren. Naar nu blijkt heeft GTS de data ten behoeve van het benchmark onderzoek in mei 2014 al gesplitst aangeleverd. Hoewel het voornemen tot splitsing dus al langer bestond, krijgen klanten veel later alsnog te horen dat de splitsing goed is uit oogpunt van transparantie en efficiëntie. Als dat de reden is zou je verwachten dat GTS haar klanten daar eerder over informeert, aldus VEMW.
- Energie Nederland ziet dat een goede start met de benchmark is gemaakt en dat ze kan instemmen met het voornemen om de benchmark-uitkomst toe te passen op beide netbeheerders na splitsing. Ook wordt opgemerkt dat men er van schrikt om van ACM te horen dat de splitsing gedreven is om beter uit de benchmark te komen en dat het kwalijk is als GTS splitst vanwege de benchmark.
- GTS zegt dat het waarom van de splitsing vandaag niet op de agenda staat.

GTS geeft haar presentatie over statische efficiëntie.

Niet-beïnvloedbare kosten
- GTS merkt op het een onjuiste interpretatie te vinden om niet-beïnvloedbare kosten die geen achtergrond hebben in landspecifieke kenmerken niet in beschouwing te nemen. VEMW betwijfelt de stelligheid van GTS dat zij deze kosten heeft. GTS noemt BESEF als voorbeeld.

VEMW stelt dat kosten van flexibiliteit en stikstof zeker beïnvloedbaar zijn. Energie Nederland vraagt of deze kosten in geheel of gedeeltelijk niet beïnvloedbaar zijn. GTS antwoordt dat het gedeeltelijk zo is.

Splitsing HTL/RTL

- GTS stelt dat bij het toepassen van één benchmarkscore op beide (gesplitste) netbeheerders de mate van efficiëntie van de ene netbeheerder van invloed is op de tarieven van de andere netbeheerder. GTS zoekt naar meer transparantie. VEMW vraagt of Duitse TSO's ook gesplitst zijn. GTS zegt dat dit model ook in Duitsland mogelijk is en in de praktijk zichtbaar.

ACM geeft aan dat er Duitse TSO's zijn die alleen HTL netten of RTL netten hebben, maar dat er ook TSO's zijn die beide hebben.

- GTS stelt dat bij separate kostenbasis voor TSO's ook een separate benchmark hoort, anders is er sprake van vervuiling. VEMW vraagt zich af of ze vanwege de jarenlange vervuiling die zich heeft voorgedaan nu blij moet zijn met het initiatief om te splitsen. Moet TenneT dan ook niet splitsten, ook daar zal sprake van vervuiling zijn? Energie Nederland vraagt wat GTS precies met vervuiling bedoelt. GTS antwoordt dat naar de toekomst kosten voor verbruikersgroepen uit elkaar gaan lopen. Energie Nederland verwijst naar het project herstructurering tarieven waarbij het argument van vervuiling nog niet duidelijk is. GTS zegt dat als de kostenbasis van de netbeheerders apart gegroepeerd zijn dit moet matchen met de tarieven.

CEER benchmark

- GTS merkt ten aanzien van de CEER benchmark op dat het niet realistisch is om de verschillen met 10 andere landen in twee maanden tijd te benoemen, terwijl we voor de benchmark met Duitse TSO's hier al meer dan een jaar mee bezig zijn.
- VEMW signaleert dat er teveel focus is op verschillen in plaats van op de overeenkomsten. GTS zegt dat ACM omwille van de vergelijking vraagt eventuele verschillen aan te dragen, dat is dan wat we doen.
- Energie Nederland merkt op dat het vooral belangrijk is om de benchmark uit te voeren, de gehoorde argumenten blijven toch dezelfde.
- GTS geeft aan niet tegen een efficiëntie vaststelling als zodanig te zijn. GTS heeft hier zelf al onderzoek naar gedaan, maar ACM heeft besloten hier niets mee te doen.

ACM stelt voor dit onderzoek te delen met de klankbordgroep.

Samenvatting

ACM geeft samenvatting van belangrijkste discussiepunten:

1. GTS en TenneT interpreteren artikel 6.10 stroom anders: ACM zou voor niet-beïnvloedbare kosten moeten corrigeren.
2. VEMW en Energie Nederland spreken hun zorgen uit over de splitsing van GTS. GTS is van mening dat ACM de geïntegreerde score niet kan toepassen op de twee netbeheerders. VEMW en Energie Nederland steunen ACM in haar aanpak.
3. GTS is van mening dat de CEER studie een te korte doorlooptijd kent, Energie Nederland merkt op dat het goed is dat ACM gestart is met een internationale benchmark.

TenneT merkt nog op dat een andere conclusie zou moeten zijn, naar aanleiding van uitspraken van het CBb, dat de benchmark alleen kan worden toegepast op de gebenchmarkte kosten.

8.Regulering van aansluiting gas

Dit onderwerp is niet behandeld en wordt doorgeschoven naar de volgende klankbordgroepbijeenkomst 11 december 2015.

9. Rondvraag en afsluiting

Geen vragen.

Reactie op hoofdpuntenverslag Klankbordgroep methodebesluiten 2017
d.d. 23 november 2015, te Den Haag

Endinet B.V. | John Schepens:

Pagina 2, agendapunt 1,Opening, voorlaatste bullet:

- GTS constateert dat de wens om een korte reguleringsperiode breed wordt gedragen. VEMW en FME-CWN bevestigen dit.

Pagina 2, agendapunt 2, Agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten, toevoeging:

- ACM geeft aan dat precario van de agenda is verdwenen omdat de nacalculatie zal worden uitgevoerd zoals gevraagd.
- GTS verzoekt om de verslagen minder op hoofdlijnen te maken en de acties duidelijker te vermelden.

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit, vierde bullet:

GTS ziet bij voorkeur in het methodebesluit de wijze waarop iets wordt bepaald (als kader) en het inkomstenbesluit als getalsmatige uitwerking. Daarnaast vraagt GTS zich af wat wordt bedoeld met 'vastleggen' en 'betrekken'.

Pagina 4, agendapunt 4, Kostenbasis, voorlaatste bullet:

- Liander ziet mogelijkheden om bij de regionale netbeheerders uitzonderingen te maken en op die manier tot een betere schatting te komen. Liander stelt dat ook voor de kapitaalkosten bij regionale netbeheerders een kostenbasis van één jaar mogelijk is. Liander merkt op dat er binnen de inkoopkosten transport alleen in 2015 kosten van systeemdiensten zijn opgenomen. Liander merkt op dat middelen van kosten zoals de inkoopkosten energie wel makkelijk is maar niet per definitie tot de beste schatter leidt.
  Liander vraagt bovendien naar de basis voor de constatering dat het 3 jaars-gemiddelde bij de regionale netbeheerders tot goede resultaten heeft geleid. Aangezien er nog geen data beschikbaar zijn, kan deze uitspraak enkel op gevoel gebaseerd zijn.

Enexis B.V. | Daphne Verreth

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit, alinea 3:

Liander merkt op dat de keuze robuust moet zijn voor de lengte van de periode. De uiteindelijke lengte van de periode zou voor de discussie niet uit moeten maken. Op de vraag van Liander wat met 'deels' wordt bedoeld bij nacalculaties antwoordt ACM dat het gaat om 'sommige': sommige nacalculaties zijn verplicht en worden net als voorgenomen nacalculaties in het methodebesluit opgenomen. Daarnaast is er ook een bevoegdheid om in het tarievenbesluit alsnog bepaalde nacalculaties op te nemen.

Dit moet zijn:
Liander merkt op dat de keuze robuust moet zijn voor de lengte van de periode. De uiteindelijke lengte van de periode zou voor de discussie niet uit moeten maken.
Op de vraag van **Enexis** wat met 'deels' wordt bedoeld bij nacalculaties antwoordt ACM dat het gaat om 'sommige': sommige nacalculaties zijn verplicht en worden net als voorgenomen nacalculaties in het methodebesluit opgenomen. Daarnaast is er ook een bevoegdheid om in het tarievenbesluit alsnog bepaalde nacalculaties op te nemen.

GTS | Liesbeth de Ruiter-Kortleve:

Pagina 2, agendapunt 1,Opening, eerste bullet:

Hier mist dat GTS ACM ook heeft verzocht schriftelijk kenbaar te maken dat en waarom zij voor een reguleringsperiode van 5 jaar kiest, een verzoek dat breder werd gedragen door de KBG-leden.

Pagina 2, agendapunt 2, Agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten:

Hier mist dat ACM heeft gezegd in maart een overzicht te willen hebben van de keuzes die zij wil gaan maken in de ontwerpmethodebesluiten en dat er in februari nog ruimte is om een aantal onderwerpen te agenderen, waaronder de WACC, de CEER-benchmark GTS, het vervolg van de statische efficiëntie TenneT en mogelijk andere onderwerpen.

Pagina 2, agendapunt 2, Agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten, eerste bullet:

Hier mist het verzoek van GTS om het verslag minder op hoofdlijnen op te stellen en acties en afspraken duidelijker op te nemen. Daarnaast vond GTS het van belang om naast een tijdige agenda ook tijdig de presentaties te ontvangen.

Pagina 2, agendapunt 2, Agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten, laatste bullet:

Hier mist dat ACM heeft gezegd dat zij niet van plan is dit onderwerp eerder dan maart volgend jaar te bespreken.

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit:

In relatie tot de tweede vraag (in welk besluit moet ACM vaststellen wat de verwachte efficiënte kosten per systeembeheerder zijn): Hier mist dat ACM zelf heeft gesteld van zins te zijn de efficiënte kosten vast te stellen in het inkomstenbesluit, in het verlengde van de huidige x-factorsystematiek.

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit, eerste bullet onder deze vraag (antwoord GTS):

Hier mist het antwoord van ACM dat zij de methode en wijze van berekenen in het methodebesluit beoogt op te nemen en de bedragen en getallen, op enkele uitzonderingen na, in het inkomstenbesluit.

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit:

In relatie tot de opmerking dat ACM de tabel presenteert met wat er in STROOM staat over het onderwerp: Hier mist dat ACM heeft gezegd dat er gelet op STROOM zoveel mogelijk in het methodebesluit zou kunnen komen te staan en dat hoe meer daarin is geregeld, hoe meer in beroep kan worden afgedaan. ACM ziet geen reden om niet aan te sluiten bij de bestaande praktijk.

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit, tweede bullet, onder deze opmerking (opmerkingen GTS):

Hier mist dat GTS heeft verzocht om de mogelijkheid om te reageren op het aangescherpte verhaal van ACM (schriftelijk of in een volgende klankbordgroep).

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit:

Aan het einde van deze paragraaf mist dat ACM heeft geconcludeerd dat er onder de leden van de klankbordgroep behoefte bestaat om het overzicht te concretiseren met daarin een mogelijk onderscheid per type netbeheerder en dat ACM heeft toegezegd hiermee aan de slag te gaan.

Pagina 4, agendapunt 4, Kostenbasis, tweede bullet (reactie GTS):

Hier mist dat GTS heeft gezegd dat ACM zal moeten motiveren hoe GTS in staat wordt gesteld om haar efficiënte kosten terug te verdienen. Daarnaast heeft GTS verzocht om de mogelijkheid om een schriftelijke reactie op het voorstel van ACM in te dienen (mist hier ook).

Pagina 4, agendapunt 4, Kostenbasis, laatste bullet:

Hier mist de conclusie van ACM dat de netbeheerders graag een kostenbasis op basis van het meest recente jaar zien alsmede de ruimte voor eventuele system changes.

Pagina 7, agendapunt 7, Statische efficiëntie GTS | Benchmark:

Onder "niet-beïnvloedbare kosten": GTS heeft ook de kosten samenhangend met bodemgesteldheid als voorbeeld genoemd; deze komen nergens terug.

Liander N.V. | Erik Hooykaas

Pagina 2, agendapunt 1,Opening, 4e bullet:

> Liander merkt op dat bij een periode van 5 jaar de verschillen tussen ~~sterk gaat afwijken van de~~ wekelijkheid en prognose het grootst zullen zijn met als gevolg te lage inkomsten voor netbeheerders en te lage tarieven voor afnemers danwel te hoge inkomsten voor netbeheerders en te hoge tarieven voor afnemers. Dat is niet gewenst en kan bij een korte periode worden voorkomen. De kans op mismatch is groot en is mede een gevolg van onvolmaaktheden in de methode, bijvoorbeeld met betrekking tot de verwerking van invoeding waarbij gedurende de gehele periode vastgehouden wordt aan een statisch historisch punt. ~~5 jaar voorfinancieren is lang. Belangrijk is dat duurzaamheid goed is verankerd.~~

Pagina 2, agendapunt 1,Opening, na 5e bullet:

> Liander vraagt naar het standpunt van de aanwezige afnemersorganisaties aangezien deze afwezig waren bij de klankbordgroep van 8 september waarop het onderwerp lengte reguleringsperiode behandeld werd. Hierop geeft VEMW aan grote voorkeur te hebben voor een korte reguleringsperiode. FME sluit zich hierbij aan.

Pagina 2, agendapunt 1,Opening, afspraak toevoegen:

> ACM zal terugkomen op het verzoek om het onderwerp lengte van de reguleringsperiode nogmaals op de agenda te zetten.

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit, tweede blok, eerste bullet:

> GTS ziet bij voorkeur in het methodebesluit de wijze waarop iets wordt bepaald (als kader) en het inkomstenbesluit als getalsmatige uitwerking: GTS vraagt wat ACM bedoelt met ' vastleggen' en wat ACM bedoelt met betrekken'.

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit, tweede blok, vierde bullet:

> Dus na 3 jaar ~~geen update over de toets op representativiteit meetjaren~~ alleen update op basis van transparante en eenduidig bepaalde parameters.

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit, tweede blok, vierde bullet:

> Liander merkt op: ~~dat~~ de ~~keuze robuust moet zijn voor de lengte van de periode. De uiteindelijke~~ lengte van de periode zou voor de discussie niet uit moeten maken.

Pagina 3, agendapunt 3, STROOM: scope methodebesluit en inkomstenbesluit, tweede blok, vierde bullet:

> Dus na 3 jaar ~~geen update over de toets op representativiteit meetjaren~~ alleen update op basis van transparante en eenduidig bepaalde parameters.

Pagina 4, agendapunt 4, Kostenbasis, nieuwe eerste bullet:

> Liander vraagt wat ACM in haar notitie bedoelt met de zinsnede “Bij het vaststellen van de kostenbasis voor de huidige reguleringsperiode (2014-2016) is reeds goede ervaring opgedaan met het middelen van de kostenbasis over drie jaar”. Is er onderzoek gedaan naar de effecten ? Heeft het tot de beoogde verbetering geleid ? ACM geeft aan dat geen nieuw onderzoek heeft plaatsgevonden en verwijst naar de motivatie in de methodebesluiten 2014-2016.

Pagina 4, agendapunt 4, Kostenbasis, zesde bullet:

> Liander ziet mogelijkheden om bij de regionale netbeheerders uitzonderingen te maken en op die manier tot een betere schatting te komen. Aangezien bijvoorbeeld de ontwikkeling van de kapitaallasten stabiel verloopt ~~Liander~~ stelt Liander dat ook voor de kapitaalkosten bij regionale netbeheerders een kostenbasis van één jaar ~~mogelijk~~ een betere schatter is. Liander merkt daarnaast op dat er binnen de inkoopkosten transport ~~alleen in~~ met ingang van 2015 kosten van systeemdiensten zijn opgenomen, waardoor middeling over drie jaar tot een onjuiste uitkomst leidt. Liander merkt op dat middelen van kosten zoals de inkoopkosten energie wel makkelijk is maar niet per definitie tot de beste schatter leidt.

Pagina 5, agendapunt 6, Netverliezen RNB’s gas, tweede blok, derde bullet:

> Dat is in het geval van netverliezen moeilijk, want er zijn geen historische data en daardoor is de schatting mede gezien de geconstateerde grote onzekerheden per definitie ~~van de consultant~~ niet betrouwbaar. De kosten van netverliezen worden zo te laag of te hoog ingeschat…...

Pagina 5, agendapunt 6, Netverliezen RNB’s gas, laatste blok, eerste bullet:

> Liander geeft aan dat er een verschil is tussen structureel nacalculeren en eenmalig nacalculeren. Nacalculatie van de netverliezen gas past in de criteria voor nacalculeren die ACM in haar notitie van 23 september heeft aangeven, namelijk voor een nieuwe kostenpost gaat die zich gedurende een reguleringsperiode voor het eerst voordoet…….